

La meva llengua, la meva vida

TERESA COSTA-GRAMUNT
Voliana Edicions
Argentona, 2020
137 pàgines

Sóc davant un llibre d'una alta volta èpica descriptiva. Es desplega mitjançant una bella prosa cartesiana: metòdica, lògica i racional. Na Teresa Costa-Gramunt (Barcelona, 1950) m'obliga a alenar —a cada batec de coma— desitjós per tornar a mamprendre el camí d'una lectura feta tota d'una tirada. El seu ofici d'amor és sense clivella. La filatura primmirada és d'un domàs carmesí exquisit sense trencs. Vet aquí una obra que esdevindrà una referència al reialme de les apologies de la llengua catalana. Així, em vaig desvetlar commogut —a l'albada del darrer dia del 2020— a la Balconada de Guardamar.

La meva llengua, la meva vida és un llibre admirable, delitós i deliciós per tot un seguit de raons estilístiques internes. La seua lectura ens descobreix una gran personalitat. Aquí, però, no us espereu una ressenya farcida d'*espòilers* en el meu cant lleu i breu que us n'aconsella la lectura. No abusaré gens de les citacions d'un text ple de petits tresors fraseològics.

L'estructura és la d'un llibre d'assaig de tan sols 137 pàgines, subdividit en quinze apartats de reflexió lingüística, política, ètica i sovint filosòfica. La peça és ben travada. La lectura és de bon pair alhora que flueix sense perdre mai fondària. La seua prosa és salpebrada de l'*Ars Poètica* d'una escriptora de bibliografia temporada

extensa. Llibre endins, les anècdotes adverses a la llengua catalana conformen el seu pinyol més íntim. Les hem sentides o patides totes en la llarga nit llarga que dura i no atura. En pledejar —plena de seny— ho fa per tots nosaltres. Capireu que em recorde l'amor espiritual d'Ausiàs Marc per una Teresa amb la qual comparteix el nom.

Un bell exemple, doncs, de literatura neta, feta d'elegància i d'una gran riquesa intel·lectual. L'autora milita dins l'humanisme universal davant el qual em llevaré sempre el capell: jo que en sóc un fidel portador no metafòric. Des de la seua talaia, té el solatge —la mare del vi— i la serenor combativa de l'exercici que «va de dret al gra», expressió aquesta apresada a casa.

Endemés —com a rerefons polític— fa de portaveu d'una Catalunya a les Nacions Unides. Així —malgrat la promesa anterior— permeteu-me una citació excepcional: «no voler pertànyer a l'Estat Espanyol no significa no respectar, estimar Espanya, els espanyols, la seua llengua i cultura». Com ha de ser amb tota la tessella mundial.

Si he de fer-vos un cant, però —lluny dels ulls lluny del cor—, m'agradaria afegir-hi una reflexió. Sóc ací per recordar-vos —als catalans «estrictes»— que Catalunya haurà de continuar envoltada de gairebé la meitat dels parlants mundials potencials d'aquesta llengua en Estats i «estats» diferents: Espanya, França, Andorra i Itàlia. Nos ens podem permetre el luxe d'esquarterar-nos pel que fa a l'extensió i la responsabilitat per una llengua compartida.

Del segle XIX ençà, Barcelona ha fet de «pal de paller» com ho feu València en el segle XV. Catalunya gaudeix del privilegi de ser l'únic país europeu que tan sols fa frontera amb territoris de la seua mateixa llengua: terra endins i mar enllà. El *tempo* musical dels territoris és divers; la gran simfonia, però, és unitària. És la millor garant de la nostra importància europea cultural present i futura.

Deseu, doncs, *la meua llengua, la meua vida*, al calaix de les nits del desesper lingüístic per extraure'n forces renovellades. El seu feminisme il·lustrat —d'una mestria i sensibilitat a frec de pell— és un plaer i un regal per als sentits.

A tall de cloenda, hi afegiré, però, uns pronoms tinguts per febles en una frase de l'autora. Ens hauran de fer més forts a tots: ja que hi vaig néixer no em negaré i en parlaré.

JOAN-CARLES MARTÍ I CASANOVA

Uns béns compartibles: l'epistolari de Marià Manent i Marià Villangómez (1954-1987)

NEUS GIMÉNEZ TUR
Miquel Costa editor
Eivissa 2020
146 pàgines

Si ens proposem de conèixer l'actualitat del grau de patrimonialització literària d'un escriptor, caldrà que ens fixem en la seva pervivència institucional, acadèmica i editorial. Això és el que volem fer notar, en primer lloc, de l'obra que ressenyem, titulada *Uns béns compartibles: l'epistolari de Marià Manent i Marià Villangómez (1954-1987)*, de Neus Giménez Tur, perquè entenem que és un actiu que no solament serveix sinó que fa créixer, en aquest cas doblement com a novetat editorial que és i pel valor acadèmic que comporta, l'obra de dos escriptors, anecdòticament dos Marians, Marià Manent (1898-1988), *el poeta de la constància*, i Marià Villangómez (1913-2002), *el poeta de l'illa universal*, com escriu Giménez.

En el volum tot es duplica, i no per l'apartat de l'epistolari sinó perquè, òbviament, ens acosta a dos autors, a elements cabdals de les seves vides, ens els situa en el panorama literari català i en dos indrets de la nostra geografia literària, ens descobreix dos mons que comparteixen: la naturalesa com a font d'inspiració per a la creació literària i la traducció com a ampliació de la pròpia obra poètica. A més, ens ofereix un índex onomàstic i uns annexos imprescindibles per a una lectura profitosa —cosa que sempre és d'agrair— i perquè es dota d'un pròleg, de l'eivissenc Felip Cirer, i d'un epíleg, de D. Sam Abrams, que són de lectura obligada, ja que l'un visibletza vincles i lligams de la cultura compartida, i l'altre, posant en valor la correspondència com a gènere literari en general, es refereix a la de Manent i Villangómez en particular i al valor impagable que té l'obra que ressenyem.

Quant a l'autoria de Neus Giménez Tur, volem deixar escrit que el plantejament del volum, el tractament i contextualització del material analitzat que es desprèn de la seva lectura, els complements facilitadors com l'índex onomàstic tan manentia —pensem també en les publicacions d'Albert Manent—, els annexos... tot plegat s'harmonitza amb els dos autors, essent així que, manllevant paraules de Manent que és qui més coneixem, hi trobem una «admirable unitat», un «meravellós punt d'equilibri», un «bell exemple de rigor» que entenem fruit de «llegir amb calma» i d'un «acostar-se a la gent madura amb respecte i afecte». I reblem, encara manentianament: «Quin bell present ens heu fet!»

FINA ANGLÈS SORONELLAS